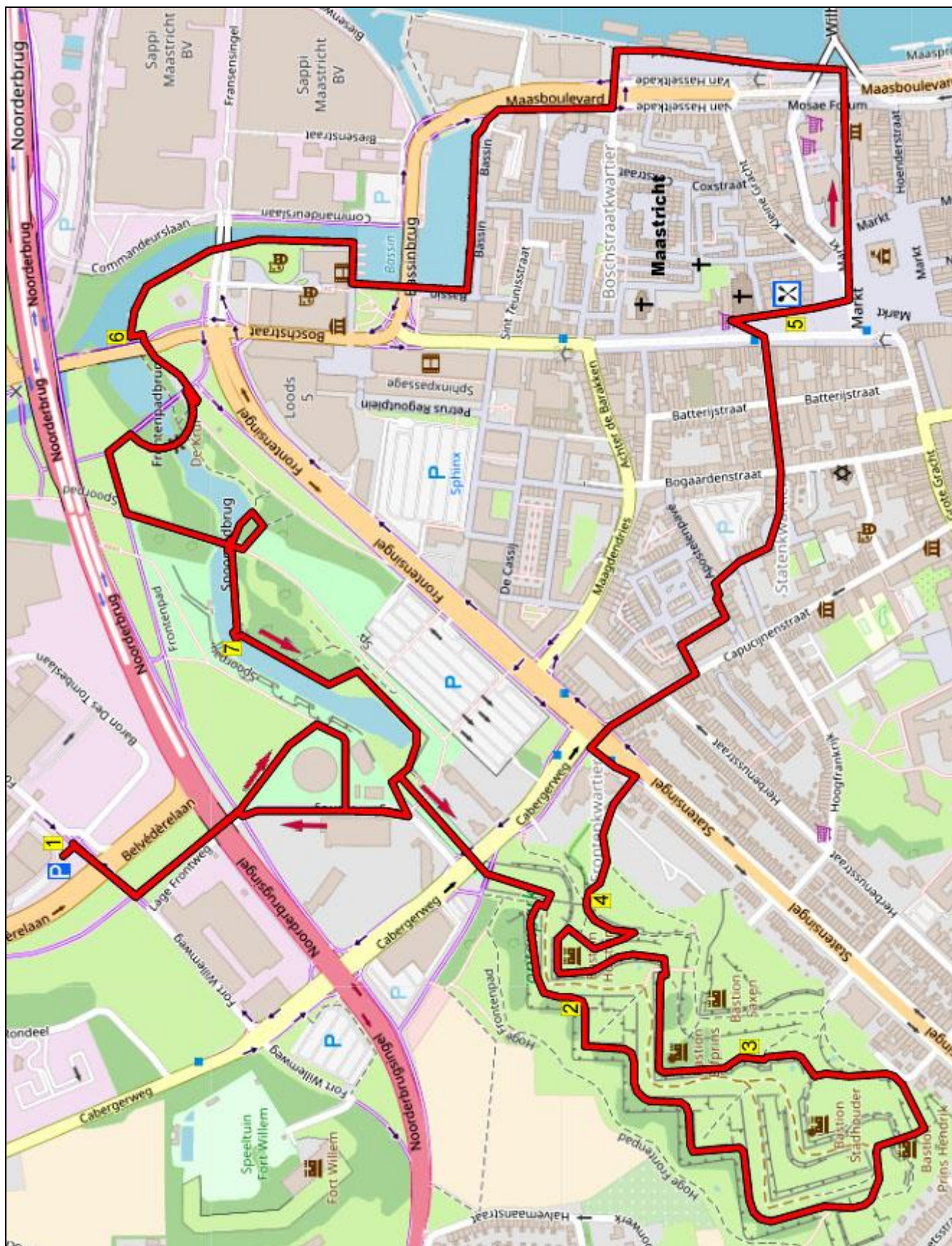


# 1624. MAASTRICHT (Hoge Fronten) 6,4 km

[www.wandelgidszuidlimburg.com](http://www.wandelgidszuidlimburg.com)



GPS afstand	Looptijd	Hoogteverschil	Totaal omhoog
6,35 km	1.45 uur	16 m	16 m



Tijdens deze bijzondere wandeling loopt u niet alleen naar het oudste nog bestaande café van Maastricht maar ook naar de bijzondere vestigwerken genaamd de Hoge Fronten en Lage Fronten, vestingwerken uit de 17<sup>e</sup> eeuw. Tijdens deze interessante wandeling is heel veel te zien! Vanaf het startpunt wandelt u naar de Hoge Fronten met zijn vele bastions/lunetten. Hier waren duizenden soldaten gelegerd. Soms loopt u beneden tussen de muren en dan weer hoog over de muren zodat u een indruk krijgt van de enorme omvang. U loopt even door een oud gedeelte van Maastricht en dan komt u bij Café 't Rozenhoedje waar u kunt pauzeren. Het café stamt uit de 15<sup>e</sup> eeuw. U wandelt via de Markt naar de Maas en dan loopt u langs het Bassin, de vroegere binnenhaven van Maastricht en door de Lage Fronten terug naar de parkeerplaats. U kunt ook starten bij Café 't Rozenhoedje (geen parkeermogelijkheid), start dan bij punt 5.

**Startpunt:** Parkeerplaats woonwinkels Belvédère, Pontenniersweg 15, Maastricht. Vanaf de Pontonniersweg rijdt u de grote parkeerplaats van de Gamma op. Ga dan meteen R en volg de pijl. Parkeer dan aan de zijkant van de Kwantumwinkel of eerder.



**Startpunt:** Café 't Rozenhoedje, Boschstraat 109, Maastricht. Tel: 043-3214575. Geopend: Dagelijks vanaf 10.00 uur, vrijdag vanaf 08.00 uur, maandag gesloten. (Geen parkeergelegenheid). Start bij punt 5.



Wandelgids Zuid-limburg  
www.wandelgidszuidlimburg.com

## 1624. MAASTRICHT (Hoge Fronten) 6,3 km

**1. Staande bij Kwantum (laatste winkel) loopt u het trapje omhoog en ga R. Steek via oversteekplaats de doorgaande weg over en loop RD. Aan de 4-sprong van fietspaden gaat u L met rechts de Radiumfabriek, waar matrassen worden gemaakt.** (U kunt ook over de rechts gelegen doodlopende asfaltweg lopen). **100 m verder loopt u onder de Noorderbrug door en steekt u het fietspad over. Meteen daarna schuin L over het brede voetpad/klinkerweg met links het grote grasveld/Stadsweide/Frontenpark, dat gebruikt wordt voor kleinschalige evenementen/festivals.**

*(Hier ziet u rechts de in 2020 rood geverfde gemeentelijke gasfabriek in de volksmond ook wel de Cokesfabriek genoemd. De fabriek werd in 1907-1912 gebouwd en verving de uit 1858 stammende gasfabriek, die stond in het hier vlakbij gelegen Statenkwartier. Al in 1930 werd de fabriek, winning gas door verbranding kolen, gesloten omdat de gemeente het veel goedkopere cokesgas van de Staatsmijnen kon betrekken. In 1933 vestigde zich hier o.a. de Bataafsche Rubberfabriek waar in eerste instantie fietsbanden werden gemaakt. Het gebouw geldt als de oudste nog bestaande cokesfabriek van Nederland).*

**Aan de T-splitsing, bij gashouder, gaat u R met rechts de grote groene gashouder met boven de (tweede) toegangsdeur een grote drukmeter.**

*(De gashouder, die gebouwd is tussen 1954-1956, diende ter vervanging van de gashouders, die stonden op het nabijgelegen terrein van het gemeentelijk Nutsbedrijf aan de Maagdendries. Hij heeft een doorsnee van 43 m en is 16 m hoog. Het betreft een zogenaamde "natte schroefgashouder".*

*Vroeger kon de gashouder via rails als een schroef worden uitgeschoven zodat hier maar liefst 50.000 m<sup>3</sup> gas in kon worden opgeslagen. Boven de deur, die pas in 1966 aangebracht is, toen de gashouder buiten dienst was, bevindt zich de oorspronkelijke drukmeter. Door de komst van aardgas werd de gashouder in 1965 overbodig en werd vanaf toen gebruikt als opslagruimte door naburige bedrijven. Sinds 1966 is de gashouder permanent ingeschoven tot het kleinst mogelijke volume).*

**Vorbij de gashouder gaat u aan de T-splitsing, bij het voormalige LAB-gebouw van de voormalige Radiumfabriek, L over het brede klinkertrottoir. Waar links de hoge afrastering bij het gebouw van de Gasunie ophoudt, gaat u L de begroeide klinkerweg omlaag. Beneden gaat u R en via de brede droge gracht loopt u onder de viaducten door.**

*(In de 120 m lange ecologische verbindingzone tussen Hoge en Lage Fronten is het metselwerk niet overal strak afgewerkt, zodat er gaten en kieren blijven voor beschermde dieren als de muurhagedis. Mogelijk ziet u op muren van de bastions ook zonnende hagedissen).*

**Aan het einde, voor de schietgaten van het bastion Holstein, gaat u R de betonnen trap omhoog. Boven gaat u R en meteen daarna gaat u L het trappenpad omhoog. Negeer zijpaadjes en blijf het pad, dat naar links buigt, RD volgen met links beneden de droge gracht en het Holstein Bastion (1688).**

*(U loopt hier door vestingwerk De Hoge Fronten ook bekend als de 'Linie van Du Moulin' en in Maastricht de Wèrreke genoemd).*

*Waar de gracht naar links buigt, ziet u beneden in de hoek schietgaten (Caponnière).*

*De Linie is een circa 15 hectare groot gebied waar een achttal buitenwerken van de vestingwerken bewaard zijn gebleven. Aan het einde van de middeleeuwen werd het duidelijk dat door het verbeterde geschut de stadsmuren niet langer voldeden als verdedigingswerk.*

*In 1688 kwamen in dit gebied de bastions Saxen, Holstein en Dopff gereed. Onder leiding van kolonel-ingenieur Du Moulin werd de fortificatie verbeterd en uitgebreid met nieuwe bastions, kazematten, lunetten en ravelijns. De bastions werden met elkaar verbonden.*

*Ondergronds bevonden zich o.a. luistergangen zodat men de eventuele binnengedrongen vijand tijdig kon signaleren. Men kon dan tijdig de vele deuren sluiten en geplaatste mijnen in werking stellen. In en rondom de stad ligt nog een gangenstelsel van zo'n 15 km. Daarmee is het een van de meest uitgebreide toegankelijke gangenstelsels ter wereld. Beslist eens bezoeken. In 1867 bij opheffing vesting Maastricht werd het verdedigingswerk opgegeven).*

## **2. Na 150 m gaat u aan de 3-sprong R met links de Gelderland lunet (1773).**

*(Als u hier L tussen de twee stenen pilaren door loopt, dan komt u meteen aan de achterkant/binnenplaats van de lunet. Een lunet is een klein meestal omgracht verdedigingswerk in de vorm van een halve maan (in het Frans-lune)).*

**Vorbij de lunet loopt u weer langs de brede droge gracht met links aan de overkant het Erf Prins Bastion (1777).**

*(Waar de gracht en pad naar links buigt, heeft u mooi zicht op de prachtige, uit de eredienst onttrokken, St. Lambertuskerk, die u nog vaker zult zien.*

*De kerk (1914-1916) was de eerste Maastrichtse kerk die buiten de voormalige stadswallen werd gebouwd. De koepel heeft een hoogte van 43 m).*

**Bij houten hek en afvalbak, waar u links de naam Erf Prins Bastion op de muur ziet staan, buigt het pad naar rechts met links de Holland lunet (1773). Voorbij deze lunet loopt u weer langs de gracht met aan de overkant het Dumoulin bastion. Aan de 3-sprong gaat u RD (wit-rood) tussen 2 muren door van de lunet Zeeland (naam staat rechts op de muur). Vlak daarna gaat u aan de Y-splitsing L (wit-rood) omlaag met links het Dumoulin bastion (1776). Beneden bij houten hek buigt het pad rechts door de tunnel/doorgang van het Stadhouders bastion (1776).**

*(Dit is een van de vier "Royal Sorties" die voorzien waren van zware houten poorten).*

**Meteen na de doorgang buigt het pad links omhoog. Negeer bij infobord ijzeren klaphek rechts.**

**Meteen daarna aan de Y-splitsing gaat u L het paadje omhoog. Negeer boven zijpaadjes. Aan de 4-sprong loopt u RD het trapje omhoog. Meteen daarna gaat u boven aan de T-splitsing R met links prachtig uitzicht op het vestingwerk.**

*(Als u hier L gaat, komt u na volgende trap bij een zitbank. U loopt hier over het Stadhouders bastion).*

**U passeert een klaphek.**

**3. Aan de 3-sprong bij trapjes gaat u RD en even verder loopt u boven over het Erf Prins bastion. Bij zitbank buigt het pad naar rechts.**

*(Hier heeft u mooi zicht op het grote witte gebouw (Eifelgebouw) van de voormalige Sphinxfabriek van Thomas Regout)*

**Aan het einde gaat u R het trapje omlaag en ga dan meteen L met links een meidoornhaag.**

*(Hier ziet u rechts aan de overkant van de gracht het bastion Saxen (1688), dat in 1776 werd verbouwd. Het staat als enige, in de Linie van Du Moulin, niet in verbinding met het ondergrondse netwerk van verdedigingsgangen).*

**Meteen daarna bij klaphek buigt het pad naar links en u loopt boven over het Holstein bastion. Loop RD het trapje omhoog en volg het pad.**

*(Na ruim 50 m, circa 10 m voor zitbank, heeft u rechts bij helder weer mooi uitzicht over o.a. de vele kerktorens die Maastricht telt).*

**Bij zitbank buigt het pad naar rechts. Aan het einde gaat u R het trapje omlaag en volg graspad dat even verder links omlaag buigt. Beneden aan de T-splitsing gaat u L over het brede graspad met rechts beneden het grote grasveld, het voormalige voetbalveld van de Maastrichtse Boys en links de rode ingangen/deuren van het Holstein bastion.**

**4. Let op! Meteen voorbij dit bastion met rode deuren gaat u bij meidoornstruik/boompje R het smalle korte steile paadje omlaag en beneden gaat u L over het graspad. Aan de omgekeerde Y-splitsing gaat u RD richting houten hek. Voorbij klaphek volgt u RD de grindweg en aan de doorgaande weg gaat u L omlaag, over het trottoir. Aan de kruising met verkeerslichten steekt u R via zebrapad de doorgaande weg (Statensingel) over en loop RD (Capucijnenstraat) over de eenrichtingsweg. Aan de 4-sprong, met rechts de stijgende Herbenusstraat, gaat u RD met links de voormalige brandweerkazerne.**

*(Voor u ziet u het mooie open torentje van de kapel (1896) van het voormalig klooster Misericorde (1854-1970)).*

**Vlak daarna gaat u meteen voorbij huisnr. 19 en voor de voormalige brandweerkazerne L (Remisepavé) over de klinkerweg. Vlak daarna aan de 3-sprong voor huisnr. 16 gaat u R. Aan de T-splitsing bij brandweertoren gaat u L. Meteen daarna gaat u aan de 4-sprong bij huisnr. 22 R. (Misericordestraat).**

Aan de 4-sprong bij huisnr. 25 en linde gaat u RD. Vlak daarna aan de Y-splitsing voor oude wit huisje (17<sup>e</sup> eeuw), dat bij het voormalige Capucijnenklooster hoorde, gaat u L over het ronde Misericordeplein en loop dan RD door de Uitbelderstraat, die na 100 m overgaat in de Sint Catharinastraat/Balkestraat. Negeer zijwegen. Steek aan het einde bij het groot gemeentelijk aanplakbord de brede kasseienweg (Boschstraat) over en ga bij gevelsteen van St. Arnoldus, R.

*(Als u hier links gaat, komt u meteen, voorbij het grote beeld van St. Antonius van Padua in fonteinbak en de hoofdingang van de St. Matthiaskerk (1351-1356/zie infobordje), bij de tegen de muur staande oude garfsteen waar de ingang is van de Maagd der Armen kapel waar u een kaarsje kunt aansteken).*

Na bijna 50 m komt u links bij het oudste (1466) nog bestaande café van Maastricht, 't Rozenhoedje, de sponsor van deze route, waar u binnen of op het terras iets kunt drinken en eten o.a. het typisch Limburgs gerecht friet met zuurvlees/zoervleisj. De naam van het café staat boven groot op de voorgevel. Bekijk zeker ook even het interieur.

5. Met uw rug naar het terras gaat u L. Vlak daarna aan de Markt steekt u bij het grote standbeeld van Minckeleers (1748-1824), de ontdekker van het lichtgas (steenkolgas) en de gasverlichting, de kasseienweg over en gaat u L met rechts het mooie stadhuis (1659-1664) met de mooie klokkentoren (1684) met een carillon met 49 klokken. Aan het einde van de Markt, voorbij het stadhuis, loopt u RD (Mosae Forum) tussen de paaltjes door, door de brede voetgangerszone en even verder loopt u bij brede trap onder de glazen “verbindingsbrug” van de twee stadskantoren door. Loop aan het einde RD en 25 m verder loopt u de brede stenen trap omlaag. Beneden voor de Maas gaat u L over de boulevard en u loopt onder de Wilhelminabrug door en even verder loopt u door de platanenlaan, waar rechts enkele binnenvaartschepen met coffeeshops liggen. Aan het einde, voor het hoge “glazen” kantoorgebouw met draaitrap, gaat u L en steekt u bij verkeerslichten, via zebrapad, de doorgaande weg over. Voor de mooie herenhuizen (huisnr. 4 – 3 - 2) gaat u R. Aan de 3-sprong gaat u RD (van Hasselkade) over de doodlopende weg. Waar 50 m verder de klinkerweg naar links buigt, gaat u meteen bij begin van witte reling L het trapje omlaag en volg dan RD de kasseienweg met rechts de aanlegsteigers van de plezierjachthaven Bassin.

*(In de haven ziet u de sculpturale fontein/kunstwerk gemaakt door Pie Sijen en Caius Spronken).*

Aanvankelijk waren er geen kades rondom de havenkom, maar schuin aflopende aarden taluds. Vanaf 1857 werden stenen kademuren opgemetseld, waarin de omstreeks 1840 ontstane werfkelders werden opgenomen. Toen rond 1950 het bedrijventerrein Beatrixhaven werd aangelegd en

rond 1960 het kanaal Luik-Maastricht werd gedempt verviel het nut van de binnenhaven. De haven zelf werd in de jaren 90 opgeknapt en werden de werfkelders hersteld en steigers voor plezierjachten gebouwd. Na de her-ingebruikname van Sluis 20 is de haven sinds 2001 in gebruik voor de pleziervaart.

*(Voordat de kasseienweg naar rechts buigt, ziet u links boven het voormalig Maastrichtsch Veem (1860/pakhuis). In het hoge, markante gebouw zijn nu woningen en kantoren gevestigd).*

Negeer trappen links en bij het havenmeesterhuisje (capitanerie) loopt u RD onder het viaduct door. Aan de T-splitsing voor filmtheater/café/restaurant Lumière, gaat u R. Meteen daarna gaat u L over het kasseienpad/verharde grindpad met rechts de Zuid-Willemsvaart en de Koninklijke Nederlandse Papierfabriek. Voorbij de twee bruggen negeert u brede trap links omhoog.

6. Na 100 m, vlak voor brug, gaat u L de stenen trap met leuning omhoog. (U kunt hier ook RD blijven lopen. Ga dan verder bij <sup>^^^</sup> in dit punt). Boven gaat u L en steek bij verkeerslichten R de doorgaande weg over en loop R naar de geperforeerde staal platen traptoren, die bij het restant van de “oude” Noorderbrug staat.

*(“De Krul” is een restant van de oude afrit van de Noorderbrug die blijft staan als herinnering).*

Loop in de toren de stalen trap omhoog.

(U kunt voor de toren ook R over de brug gaan. Ga dan verder bij <sup>\*\*\*</sup> in dit punt).

Boven gaat u L omlaag.

*(Als u hier R gaat, komt u aan het einde van de voormalige oprit, een bijzondere plek).*

Beneden aan de T-splitsing gaat u L over het brede fietspad. Meteen daarna <sup>\*\*\*</sup> aan de ruime 3-sprong bij wegwijzer gaat u L over het brede asfaltpad langs het fietspad. Na 50 m gaat u aan de 4-sprong L over het betonplatenpad.

*(Het betonnen pad ligt op de plek van een voormalige spoorlijn, een in 1903 aangelegde aftakking van de spoorlijn Hasselt-Maastricht (1856-1954), naar het goederenstation/spoorwegemplacement Boschpoort)*

Na 100 m, meteen voorbij de voormalige spoorbrug, gaat u L over het (gras)pad. Vlak daarna aan de Y-splitsing gaat u L en loop het trappenpad omlaag. Beneden aan de T-splitsing gaat u L via <sup>\*\*\*\*</sup> stalen vlonderpad onder de spoorbrug van de aftakking van de voormalige spoorlijn Maastricht-Hasselt (1856-1954) door en volg dan het pad met links de oude stadsmuur en rechts de gracht.

*(Als het water in de Maas te laag stond, werd de gracht voorzien van water uit het 1165 m lange Jekerkanaal (1676-1867), een nog grotendeels bestaand ondergronds aquaduct, dat deel uitmaakte van de vestingwerken. Het beginpunt van het aquaduct, dat het water uit de Jeker kreeg, lag ten zuiden van de brug bij de Tongersepoort (Tongersestraat)).*

**7. Via volgend stalen vlonderpad loopt u rechts om de muur heen.**

*(U kunt hier ook door de duiker van Bastion B lopen. Hier zijn de vestingwerken in 1875 doorgebroken zodat de Lage Fronten als haven konden worden gebruikt. Aan de muur ziet u nog ringen waar de schepen aan vastgemaakt konden worden).*

**Na 300 m aan de 3-sprong, met voor u de hoge schoorsteen van de voormalige Radium fabriek en rechts de kazemat van ravelijn A**

**(vooruitgeschoven verdedigingswerk), gaat u R en meteen daarna gaat u L de begroeide klinkerweg omhoog. Boven gaat u R over het brede klinkertrottoir. Negeer zijwegen. Steek het fietspad over en loop RD onder het viaduct door over het fietspad of links gelegen asfaltweg. Aan de 4-sprong van fietspaden gaat u R. Steek bij verkeerslichten de doorgaande weg over en na 20 m gaat u L omlaag naar de grote parkeerplaats bij de winkelboulevard.**

Auteur: Jos Wlazlo

Het Auteursrecht van deze tekst en het Databankenrecht op deze route ligt volledig bij de auteur. Niets van deze wandelroute mag worden gekopieerd, vervoelvoudigd of openbaar gemaakt zonder toestemming van de auteur.